

Pilot flexibel cameratoezicht 2016 – 2017

September 2016

uitgave

Veiligheid
Gemeente Utrecht
030 – 286 00 00

internet

www.utrecht.nl

informatie

I.I. Koningstein
i.koningstein@utrecht.nl

September 2016

Samenvatting

Deze notitie gaat over de pilot flexibel cameratoezicht.

In Utrecht bestaat al langer de wens om camera's flexibeler in te kunnen zetten. Per 1 juli 2016 hebben gemeenten de mogelijkheid om dit te doen. De wet is hiertoe aangepast, mede op het verzoek van gemeenten. Dit is de aanleiding een pilot te starten.

Flexibel cameratoezicht is een middel dat gebruikt kan worden bij de aanpak van zich verplaatsende overlast en criminaliteit, altijd als onderdeel van een plan van aanpak.

Het toepassen van flexibele camera's is een nieuwe mogelijkheid die niet in het Beleidskader Cameratoezicht is opgenomen. Om het middel te kunnen toepassen dient de APV te worden aangepast.

De pilot bestaat uit een proef vanaf eind 2016 waarbij het middel flexibel cameratoezicht ingezet wordt in de Utrechtse context. Daarna wordt de inzet in een evaluatie getoetst. Op basis van de uitkomsten van de pilot, wordt het vervolg bepaald.

Cameratoezicht blijft een uiterst middel in een pakket aan maatregelen. Vooraf is nog niet aan te geven hoe vaak of hoe lang het flexibele toezicht wordt ingezet. De proef duurt maximaal één jaar. De kosten hiervan worden betaald uit het budget Cameratoezicht en bedragen maximaal € 40.000,- (lease camera's, verplaatsings- en verbindingskosten en evaluatie).

Inleiding

Uit de evaluatie gemeentelijk cameratoezicht Utrecht 2013¹ blijkt dat vaste camera's een waardevolle aanvulling zijn op een pakket aan maatregelen. Dit beeld wordt in het jaarlijkse Uitvoeringsplan Cameratoezicht onderschreven.

Camera's zijn echter niet snel inzetbaar voor bestrijding van zich verplaatsende overlast en criminaliteit. Dit knelpunt is door gemeenten bij het rijk aangekaart met nieuwe wetgeving tot gevolg.

In maart 2016 is door de Eerste Kamer de wet Flexibel cameratoezicht aangenomen. Hiermee krijgt de burgemeester per 1 juli 2016 de bevoegdheid om camera's flexibel in te zetten bij de aanpak van zich verplaatsende overlast en criminaliteit. Verder mag de burgemeester een gebied aanwijzen waar het cameratoezicht plaatsvindt. Nu gebeurt dat op gedetailleerd niveau, tot op delen van straten.

Flexibel cameratoezicht onderscheidt zich van vast cameratoezicht in systeem, tijd en proces (zie bijlage 1).

De camera zelf is gelijk, maar deze is overal te plaatsen bijvoorbeeld op een aanhanger of in een lantarenpaal, stroom gaat via een tijdelijke voorziening en de beelden worden wireless verzonden. Vaste camera's zijn nagelvast geplaatst qua locatie, stroomtoevoer en (meestal) dataverzending. Door dit verschil zijn flexibele camera's sneller ergens te plaatsen en ook weer weg te halen, in het gunstigste geval al binnen een dag. Het aanvragen vast cameratoezicht gebeurt in het in het uitvoeringsplan. Het aanvragen van flexibel cameratoezicht doorloopt een ander, korter proces zoals omschreven in dit plan. Bij beide volgt een aanwijzingsbesluit.

Flexibel cameratoezicht op grond van de gemeentewet is een nieuw middel. Op grond van de politiewet konden al kortstondig camera's worden ingezet bij evenementen of bij plotselinge ernstige verstoringen van de openbare orde. Bij een kortstondige (verwachting van) verstoring van de openbare orde blijft inzet op grond van de politiewet van kracht. Bij aanhoudende én verplaatsende overlast of criminaliteit kan flexibel cameratoezicht worden ingezet. Wanneer problemen in een gebied aanhouden, kan afgewogen worden of wordt overgegaan op vast cameratoezicht.

In dit plan komen de volgende onderwerpen aan bod:

1. Context
2. De waarde van flexibel cameratoezicht in de Utrechtse context
3. Voor- en nadelen van flexibel cameratoezicht
4. Toelichting op de pilot
5. Wat betreft de pilot niet?

¹ *Evaluatie gemeentelijk cameratoezicht Utrecht 2013, DSP-groep*

1. Context

Beleidskader

Het Beleidskader Cameratoezicht 2014 – 2018 is in 2014 opgesteld en vastgesteld door de raad. Tijdens de bespreking in de commissie Mens en Samenleving en de raad is meerdere malen gesproken over de technische én wettelijke mogelijkheden om camera's meer flexibel in te zetten. Hoewel dit technisch mogelijk was, was het wettelijk nog niet toegestaan. Er is de toezegging gedaan deze ontwikkelingen te volgen en de raad over nieuwe mogelijkheden te informeren.

Na de aanpassing van de wet was het idee om direct beleidsregels te formuleren en die aan de raad voor te leggen. Met deze pilot waarin de waarde van het middel in de Utrechtse context getoetst wordt, wordt een tussenstap ingebouwd. Wanneer uit de pilot blijkt dat flexibel cameratoezicht effectief is, worden beleidsregels uitgewerkt en voorgelegd.

De pilot volgt de inhoudelijke lijn van het vastgestelde beleidskader.

Uitvoeringsplan

In mei 2016 verscheen het Uitvoeringsplan 2016. Hierin staat de toetsing om de effectiviteit van de vaste camera's te verbeteren. Uit die toetsing bleek dat de geplaatste camera's voldoen aan de gestelde criteria: een uiterst middel als onderdeel van een pakket aan maatregelen in een gebied waar veiligheidscijfers van criminaliteit en overlast boven het stads- en wijkgemiddelde liggen. Acht camera's werden verplaatst naar plekken waarvan de verwachting op basis van de toetsing was dat zij op een nieuwe locatie meer bijdragen aan de veiligheid.

Vast cameratoezicht in Utrecht

Vaste camera's worden gebruikt voor statisch en langdurig toezicht met als doelen:

- primair: handhaving van de openbare orde, inclusief het voorkomen van strafbare feiten, die invloed hebben op de orde en rust in de samenleving;

- secundair: efficiënter inzet van politie en andere diensten (buitengewoon opsporingsambtenaren, brandweer etc), een preventieve werking, het bevorderen van het gevoel van veiligheid.

Er zijn criteria vastgesteld waaraan een gebied moet voldoen om in aanmerking te komen voor cameratoezicht, namelijk:

- Europese richtlijnen: maatschappelijke behoefte, proportionaliteitsbeginsel en subsidiariteitsbeginsel;

- Aanvullende Utrechtse criteria: probleemanalyse, pakket aan maatregelen, afspraken over opvolging en periodieke evaluatie;

- Criteria per gebied, gericht op de aard van het gebied en het specifieke doel van cameratoezicht in dit gebied.

In de evaluatie die betrekking had op vast cameratoezicht, staat: 'Ook in Utrecht bestaat behoefte aan een flexibeler inzet van camera's. Net als in andere gemeenten blijkt namelijk dat veel camera's die eenmaal zijn geplaatst vaak langer blijven hangen dan vooraf werd gedacht. Tijdelijke camera's zouden echt tijdelijk moeten worden, is de mening van veel betrokkenen waar wij mee spraken voor dit onderzoek.'

Dit leidt in de conclusie tot de aanbeveling:

'Meer maatwerk

Alle cameragebieden krijgen nu feitelijk dezelfde aanpak. Tijdelijk cameratoezicht in de wijken werkt echter fundamenteel anders dan langdurig cameratoezicht in de binnenstad. In de wijken is het doel om de camera's kortstondig in te zetten om op die manier problemen die opkomen snel de kop in te

kunnen drukken en mensen een veiliger gevoel te geven. Het moet een zichtbaar 'kort en krachtig' signaal voor de bewoners en ondernemers zijn. Na een jaar zouden de camera's naar een andere locatie moeten verhuizen.'

Wettelijk was het op dat moment nog niet mogelijk om flexibel, kortstondig cameratoezicht in te zetten. De nieuwe wetgeving biedt die mogelijkheid wel.

2. De waarde van flexibel cameratoezicht in de Utrechtse context

Cameratoezicht kan een waardevol, uiterst middel in een pakket van maatregelen zijn.

Flexibel cameratoezicht heeft een meerwaarde bij de aanpak van zich verplaatsende overlast en criminaliteit. Daarom is een beeld van de Utrechtse overlastproblematiek en criminaliteit van belang en of locaties vaak wisselen.

Effectiviteit van cameratoezicht

Onderzoek² heeft uitgewezen bij welke incidenten te verwachten is dat cameratoezicht effect heeft.

'Het is niet aannemelijk dat cameratoezicht effect heeft op alle vormen van criminaliteit en overlast.

Denk bijvoorbeeld aan huiselijk geweld of burenruzies. Daarom is een selectie gemaakt van een aantal incidenttypen waarvan verwacht mag worden dat cameratoezicht daar effect op kan hebben.'

Een aantal van die incidenten is als speerpunt benoemd in het Integraal Veiligheidsplan (IVP):

straatroof, woninginbraak en jongerenoverlast en -criminaliteit.

Voor deze incidenten kan, in lijn met het beleidskader, flexibel cameratoezicht worden ingezet. Bij andere incidenten moet worden afgewogen of het toezicht een meerwaarde heeft.

Veiligheidscijfers

Om het bestaan van 'verplaatsende overlast en criminaliteit' te onderzoeken is een vergelijking gemaakt van veiligheidscijfers tussen het laatste kwartaal van 2015 met het eerste kwartaal van 2016 (om gebruik te maken van vrij recente cijfers) voor de wijken Binnenstad en Vleuten de Meern (de wijken met absoluut de meeste en minste incidenten in 2015) voor de incidenten jeugdoverlast en woninginbraak (incidenten waarbij de verwachting is dat cameratoezicht daar effect op heeft, de één meer subjectief, de ander een high impact crime). Deze vergelijking is herhaald voor meerdere periodes, wijken en delicten en laat een vergelijkbaar beeld zien. Op een aantal locaties blijven incidenten zich voordoen maar ook veel plekken verschillen in de twee perioden. Dit zegt nog niets over de noodzaak of toegevoegde waarde van cameratoezicht in deze gebieden, het laat wel zien dat ook in Utrecht sprake is van zich verplaatsende overlast en criminaliteit.

De kaartjes zijn in verband met de herleidbaarheid van incidenten niet opgenomen maar wel beschikbaar bij eenheid Veiligheid.

Vraag in de wijk

Gemeenten hebben het rijk om aangepaste wetgeving gevraagd mede op basis van signalen van diverse professionals in de stad. Als aanspreekpunt in de wijk op het terrein van veiligheid zijn gebiedsmanagers veiligheid goed geïnformeerd over kortdurende en langdurende problemen in hun wijk. Zij hebben contact met diverse partners, bewoners en ondernemers. Zij volgen het veiligheidsbeeld in de dagmonitor, een actuele veiligheidsrapportage van de politie, en met andere veiligheidscijfers over de lange termijn.

² *Evaluatie cameratoezicht Amsterdam 2011, DSP-groep*

Voor gebieden waar problemen aanhouden, ontwikkelen zij in samenwerking met politie en andere veiligheidspartners een plan van aanpak of buurtaanpak. Afhankelijk van de precieze problemen wordt een mix aan maatregelen ingezet. Denk hierbij aan extra toezicht door politie of toezichthouders, inzet door jongerenwerk en fysieke maatregelen als snoeien of extra verlichting. Op de vraag of in hun ogen flexibele camera's een meerwaarde hebben in hun plannen van aanpak werd aangegeven dat dit het geval is.

Door de gebiedsmanagers wordt erop gewezen dat de uitstraling van het snel kunnen inzetten van deze maatregel bijdraagt aan het vergroten van het publiek vertrouwen en daarmee het veiligheidsgevoel in de wijk. Het biedt extra handelingsperspectief.

Zij haalden diverse voorbeelden aan, zoals de overlast- en criminaliteitspiek op de Vasco da Gamalaan (Zuidwest) in de zomer van 2015, de autokraakhoos in Transwijk (Zuidwest) in oktober vorig jaar, de onrust tijdens de afgelopen jaarwisseling in Overvecht op diverse locaties, het vele zakkenrollen in Zuilen (Noordwest) begin dit jaar en het grote aantal woninginbraken in februari in de Fruitbuurt (Noordwest). Er zijn verschillende wijken waar een serie autobranden heeft plaatsgevonden. Wanneer dit speelt in een beperkt gebied, kan flexibel cameratoezicht een bijdrage leveren in de aanpak.

Het aanpakken van verplaatsende overlastgevende en criminele jeugdgroepen wordt dus genoemd als probleem waarvoor zij het middel willen inzetten. Flexibel cameratoezicht kan dan worden ingezet op plekken waar problematiek speelt waarop direct moet worden ingespeeld en waarvoor vast cameratoezicht een te zware maatregel is. Ze organiseren hiermee tijdelijk extra toezicht in de wijk om problemen die opkomen de kop in te drukken. Verder kan het bijdragen om overlast en overlastveroorzakers goed in beeld te krijgen zodat nauwkeuriger verdere acties kunnen worden bepaald en ingezet.

Ook bij autokraken en woninginbraken is sprake van verplaatsende hotspots. Flexibel cameratoezicht kan een bijdrage leveren aan het beter in beeld krijgen van de feitelijke situatie. Zo kunnen met partners gerichte maatregelen genomen worden in aanvulling op het plan van aanpak. De camera's hebben verder een korte periode een preventieve werking.

3. Voor- en nadelen van flexibel cameratoezicht

Voordelen

- Het is een open deur, maar een groot voordeel dat toch benoemd moet worden, is dat de inzet flexibel is. Bij een nieuwe aanvraag van cameratoezicht is vooraf het precieze gebied of waar incidenten precies plaatsvinden niet altijd goed te bepalen. Er vinden verschuivingen plaats of zijn er ontwikkelingen in het gebied. Te denken valt aan herinrichting van de openbare ruimte, bouw of sloop, het veranderen van horecaconcepten en daarmee van bezoekersstromen of het veranderen van detailhandel en daarmee een nieuwe favoriete ontmoetingsplek voor (hang)jongeren.
- Verder betreft het een nieuwe mogelijkheid voor de specifieke aanpak van problemen, namelijk *verplaatsende* overlast en criminaliteit. Voorheen was het inzetten van cameratoezicht hierbij niet mogelijk, omdat het te lang duurt voordat het cameratoezicht

gerealiseerd is, het niet eenvoudig weggehaald kan worden en de kosten relatief hoog zijn. Het toezicht kan meebewegen met criminaliteit en overlast.

- Ander bijkomend voordeel is de snelheid en relatieve eenvoud waarmee het cameratoezicht gerealiseerd, verplaatst en verwijderd kan worden. Flexibel cameratoezicht levert hierdoor tijdswinst en lagere kosten op. Wanneer problematiek dreigt te escaleren, kan het middel snel worden ingezet, waar dit eerst niet mogelijk was. Dit kan al binnen één of twee dagen. Ook hoeft niet meer voor elke verplaatsing binnen het aangewezen gebied een aparte procedure te worden gevolgd. De burgemeester wijst een gebied aan waarbinnen de camera's kunnen worden geplaatst of verplaatst.
- Doordat het middel sneller ingezet kan worden, zien bewoners dat maatregelen vlot worden toegepast. Dit draagt bij aan het publiek vertrouwen, wat het veiligheidsgevoel ten goede komt. Ook kunnen de camera's sneller weer worden weggehaald.
- Eén van de criteria is de proportionaliteit van het cameratoezicht. Door gebruik te maken van flexibel, en dus van tijdelijk toezicht, is het middel proportioneel minder zwaar.

Nadelen

- Bij de voordelen is de te verwachten tijdswinst en kostenbesparing benoemd. Gebieden flexibel aanwijzen vraagt echter keer op keer inzet in verband met het zorgvuldig afwegen van de criteria en de (voorbereidende) werkzaamheden om het toezicht te realiseren en af te bouwen.
Het zelfde geldt voor de te verwachten kosten. Aan iedere (ver)plaatsing zijn kosten verbonden. Verder zijn er kosten gemoeid met lease of aanschaf van flexibele camera's (zie Kosten).
- Het weghalen van camera's stuit vaak op verzet. Partners en bewoners vrezen voor de terugkeer of het verergeren van problemen wanneer de camera's weggehaald worden. Bij flexibel toezicht is het zo dat de camera's weg gaan, ook al zijn problemen niet (volledig) opgelost. Het is de afspraak dat het een tijdelijke impuls is voor zich verplaatsende overlast en criminaliteit. Mocht er sprake zijn van een hardnekkig en langdurig probleem dan kan vast cameratoezicht overwogen worden.
- Landelijk en ook in Utrecht leeft de wens om niet meer maar juist minder regels op te stellen. Het toepassen van flexibel toezicht gaat echter gepaard met het opstellen extra werkafspraken en later mogelijk beleid. Deze extra werkafspraken zullen te zijner tijd op basis van de evaluatie worden ingebed in het bestaande beleidskader cameratoezicht.
- Het waarborgen van privacy is een belangrijke thema bij cameratoezicht. Met de vergaarde gegevens wordt zorgvuldig omgegaan, net als bij het vaste cameratoezicht. De Autoriteit Persoonsgegevens is gevraagd om deze pilot te volgen en beoordelen.

4. Toelichting op de pilot

Doelen en criteria

Net als vast cameratoezicht is flexibel toezicht een schaars en uiterst middel. De doelen en criteria die hiervoor gelden zijn aan elkaar gelijk (zie het beleidskader).

Bij de criteria wordt voor de pilot bij de probleemanalyse een extra type incident gevoegd. Voor vast toezicht moet sprake zijn van 'langdurige verstoring van de openbare orde'. Bij flexibel toezicht kan het om een recente verstoring gaan zoals in een inbraakgolf, of een te verwachten verstoring, zoals autobranden in de nieuwjaarsnacht.

Werkwijze

Wanneer een gebied voldoet aan de criteria voor de pilot zoals aangegeven in bijlage 2 kan een aanvraag worden ingediend. In de praktijk zullen het de gebiedsmanagers veiligheid zijn die namens de partners die samenwerken aan de aanpak de aanvraag indienen. De aanvraag wordt getoetst volgens de methodiek van het uitvoeringsplan aan de hand van de gegevens uit de dagmonitor en meldingen bij gemeente en politie. In de driehoek wordt de noodzaak van de aanvraag besproken. Inzet is in maximaal één gebied, bij meerdere aanvragen wordt de meest urgente locatie gekozen. De minimale of maximale duur van de inzet is op dit moment moeilijk te bepalen. Niet eerder is op deze manier gewerkt. Voorlopig wordt uitgegaan van een periode van maximaal drie maanden per locatie. De praktijk moet uitwijzen of dit lang genoeg is voor een substantiële bijdrage of juist te lang om het impulseffect, het zichtbaar kort en krachtige signaal, te behouden.

De techniek vormt geen beperking voor de duur van de inzet. De camera's kunnen meestal binnen één à twee dagen op een locatie operationeel zijn.

Wel brengt iedere verplaatsing kosten met zich mee, omdat een verbinding met de uitkijkrimte gemaakt moet worden.

Wanneer er geen gebieden zijn die aan de criteria voldoen, kan de inzet van de camera's worden stopgezet. Vooraf is niet aan te geven in hoeveel gebieden de camera's worden ingezet.

Stappen

1. aanvraag volgens het format
2. toetsing volgens de criteria
3. bespreken in de driehoek
4. 0-meting veiligheidssituatie
5. schouw en uitwerken cameraplan voor locatie
6. gebiedsaanwijzing
7. informeren omwonenden, overige betrokkenen, college en raad
8. afstemmen uitkijkinstructie met uitkijkcentrale
9. fysieke plaatsing van camera's en borden
10. verplaatsing binnen het aangewezen gebied indien nodig
11. afbouw
12. opheffen gebiedsaanwijzing
13. evaluatie

Aantal

Voor deze proef wordt gebruik gemaakt van drie extra camera's bovenop de 78 vaste camera's. Uit het uitvoeringsplan van mei jongstleden bleek dat alle camera's effectief worden ingezet, of verplaatst

Veiligheid

Cluster Veiligheid 2

worden naar een plek waarvan de verwachting is dat zij daar meer bijdragen aan de veiligheid. Er zijn dus geen camera's over om voor de pilot te gebruiken.

Iedere locatie is verschillend. Op voorhand kan niet worden aangegeven hoeveel camera's nodig zijn om een probleem in beeld te brengen. Ervaring met tijdelijk toezicht (op grond van artikel 3 Politiewet) bij bijvoorbeeld Koningsdag en grote demonstraties leert dat over het algemeen met drie camera's een gebied in voldoende mate in beeld gebracht kan worden. Wanneer één of twee camera's voldoende zijn, worden er één of twee geplaatst. Dit is afhankelijk van het probleem of type incidenten en de inrichting van het gebied.

De gemeente heeft een aantal jaar geleden voor de samenwerking Keurmerk Veilig Ondernemen een calamiteitenaanhanger aangeschaft. Op deze aanhanger is een camera bevestigd die kon worden ingezet in het kader van de KVO-samenwerking op private terreinen. Door het beëindigen van het publiek-private cameratoezicht wordt deze aanhanger niet meer gebruikt. Deze aanhanger wordt aangepast aan de huidige eisen en kan dan functioneren als flexibele camera.

De overige twee camera's zullen worden geleased. Dit heeft als voordeel dat alleen wordt betaald voor de periode dat de camera's daadwerkelijk 'in de lucht zijn' en dat per locatie de meest geschikte type camera wordt gekozen.

Techniek

Er zijn diverse oplossingen voor het plaatsen van de flexibele camera's. De camera's kunnen staan op een aanhanger, die zo wordt neergezet en afgesloten dat vandalisme wordt tegengegaan en het aanzien ervan neutraal is. Het systeem kan eenvoudig op het stroomnet worden aangesloten, eventueel via een lantaarnpaal. De beelden worden gecodeerd verzonden. Ditzelfde geldt voor de tweede oplossing, waarbij de camera's aan een lichtmast gemonteerd kunnen worden.

Wettelijke richtlijnen en privacy

Flexibel cameratoezicht voldoet aan de zelfde richtlijnen als het vaste toezicht (zie wettelijke richtlijnen bijlage 3).

De camerabeelden zijn door fysieke, softwarematige en organisatorische maatregelen beveiligd. Ze mogen alleen onder directe politieaansturing door een beperkt aantal opgeleide en gescreende functionarissen worden bekeken.

De beelden worden 28 dagen opgeslagen en daarna automatisch gewist. In die 28 dagen kan de politie beelden van strafbare feiten terugzoeken, veiligstellen en gebruiken voor opsporing.

Met de camera's kan niet in woningen worden gekeken. Er wordt met software een grijs vlak over de woning gelegd dat meedraait als de camera beweegt ('blanking'). Opgeslagen beelden vallen onder de Wet Politiegegevens.

Omdat het een nieuw middel in Nederland betreft, is de Autoriteit Persoonsgegevens gevraagd deze pilot te volgen en beoordelen.

Evaluatie

Afdeling Onderzoek heeft geadviseerd hoe de resultaten van deze pilot gemeten kunnen worden. Per gebied zal een nulmeting en een nameting worden gedaan. Deze meting bestaat uit een combinatie van:

- politiegegevens op straatniveau, voor en na de inzet;
- meldingen bij de politie en de Gemeente Utrecht, voor en na de inzet;
- het aantal meldingen uit de uitkijkruijmt afgezet tegen het aantal meldingen in de gebieden met vast cameratoezicht;
- een groepsinterview na afloop van de pilot met professionals uit alle pilot-gebieden.

Kosten

Op de begroting van Veiligheid staat voor cameratoezicht in 2017 € 40.000,- gereserveerd. Dit is het maximale budget voor de pilot. De overweging van deze investering is dat wanneer de inzet succesvol blijkt, dit in de toekomst kosten kan besparen. Bijvoorbeeld door minder met vaste camera's te gaan werken en meer met tijdelijk inzet.

De kosten van flexibel cameratoezicht is voor deze pilot als volgt opgebouwd:

Ombouwen calamiteitenaanhanger, eenmalig (1 camera)	€ 4000
Lease 2 camera's	€ 21.600
Dataverbinding realiseren: tussen €700 en 1700 per locatie (gemiddeld € 1200)	€ 4800
Evaluatie	€ 5000
<u>Onvoorzien</u>	<u>€ 4000 +</u>
Totaal	€ 39.400

5. Wat betreft de pilot niet?

Drones

De nieuwe wet biedt de mogelijkheid om drones, dus vliegend cameratoezicht, in te zetten. De ervaring om met drones de openbare orde te handhaven bestaat op dit moment onvoldoende. Het is een kostbaar middel dat nieuwe vaardigheden vraagt. Middelen noch de capaciteit om dat op dit moment te ontwikkelen zijn beschikbaar. De ervaringen in het land op dit terrein zullen nauwlettend worden gevolgd.

Mobeyes

De flexibele camera's zijn geen mobeyes. Een mobeye is een alarmsysteem wat door de politie kan worden ingezet in de strijd tegen woninginbraken. Het apparaat geeft bij waargenomen bewegingen een alarm af bij de politie.

Het inzetten van (flexibele) camera's gebeurt alleen gericht op de handhaving van de openbare orde op grond van de gemeentewet.

Bijlagen

Bijlage 1: Typen cameratoezicht op grond van de Gemeentewet art. 151 c

	Vast cameratoezicht	Flexibel cameratoezicht Gemeentewet
<i>Wettelijke grondslag</i>	Gemeentewet 151 C	Gemeentewet 151 C
<i>Reden</i>	Langdurige verstoring van de openbare orde	Verplaatsende overlast en criminaliteit
<i>Bevestiging</i>	Nagelvast (gevel of vaste paal)	Aanhanger of in bestaande paal
<i>Data</i>	Via kabel of wireless	Wireless
<i>Stroom</i>	Vaste aansluiting op lichtnet	Tijdelijke aansluiting op lichtnet of via aggregaat
<i>Duur realisatie</i>	Tot maximaal 6 maanden	Vanaf minimaal 1 dag
<i>Duur inzet</i>	Vanaf 6 maanden	Vanaf 1 dag
<i>Proces</i>	Via uitvoeringsplan	Via werkwijze pilot
<i>Aanwijzing</i>	Gebiedsaanwijzing	Gebiedsaanwijzing

Bijlage 2: Format aanvraag flexibel cameratoezicht

Naam van de wijk en de subbuurt

1. Doelstelling van het cameratoezicht

- Wat is het doel van cameratoezicht in dit gebied?
- Aan welke mechanismen moet het cameratoezicht bijdragen?

2. Utrechtse criteria:

a. Probleemanalyse: Geef een actuele analyse van de incidenten en de veiligheidssituatie van het gebied waar cameratoezicht wordt ingezet. Onderbouw de beschrijving met cijfers en meldingen afgezet tov wijkgemiddelde en stedelijk gemiddelde.

b. Pakket aan maatregelen: Cameratoezicht is altijd onderdeel van een pakket aan maatregelen. Dit is meestal samengebracht in een buurtaanpak of veiligheidsaanpak. Geef hier een toelichting op.

Benoem ook overige maatregelen, zoals:

- fysieke maatregelen;
- (verhoogde) inzet toezichthouders / politie / jongerenwerk;
- persoonsgerichte aanpakken.

c. Opvolging: Er moeten afspraken gemaakt worden over hoe de politie met de camera's gaat werken, het uitkijken en de opvolging door politie. Dit is afhankelijk van het gestelde doel en aan welke mechanismen het cameratoezicht moet bijdragen. Welke afspraken met de politie zijn hier voor nodig?

d. Evaluatie: Afdeling Onderzoek begeleidt de pilot met een 0-meting vooraf en een evaluatie achteraf.

3. Europese criteria:

a. Maatschappelijke behoefte: Is er sprake van een dringende maatschappelijke behoefte? Hoe staan omwonenden en ondernemers ten opzichte van cameratoezicht?

b. Het proportionaliteitsbeginsel: Het gaat om een evenwichtige verhouding tussen de inzet van cameratoezicht in verhouding tot de geconstateerde criminaliteit en overlast. Dit moet aansluiten bij de probleemanalyse bij punt 1.

c. Het subsidiariteitsbeginsel: Kan het geformuleerde doel met alternatieve (minder ingrijpende) maatregelen behaald worden? Is cameratoezicht het laatst mogelijke middel? Dit moet aansluiten bij de eerder genomen maatregelen bij punt 2.

4. Criteria per gebied

Binnenstad

Aanvullende criteria voor het plaatsen van camera's in de Binnenstad zijn als volgt:

- *Uitgaansproblematiek:* Er speelt uitgaansproblematiek op uitgaanspleinen en looproutes.
Overlast en evenementen: Er spelen overlastproblemen en er vinden op de locatie regelmatig evenementen en/of demonstraties plaats. Er zijn bijzondere voorzieningen aanwezig zoals horeca, coffeeshops, daklozenopvang, etc. De camera's dragen bij aan crowd watching.
- Er speelt een recente of te verwachten verstoring van de openbare orde.
- *Incidenten:* Het aantal geregistreerde incidenten is in vergelijking tot andere gebieden in de stad hoog. De overlast en criminaliteit verplaatst zicht. In de Binnenstad gaat het met name om de incidenten:
 - uitgaansgeweld (gemeten als geweld, totaal)
 - straatroof
 - autokraken
 - jeugdoverlast

Wijken

Onderstaande criteria zijn aanvullend benoemd voor het plaatsen van een openbare orde camera in de wijken. Geef aan op welke manier en in welke mate deze problemen voorkomen in het gebied. Dit kan een onderbouwing zijn op basis van meer subjectieve gegevens dan bij punt 1.

- *Overlastproblematiek*: Er is sprake van hardnekkige (jongeren) overlastproblematiek *en*
- *Openbare orde*: Er speelt een recente of te verwachten verstoring van de openbare orde.
- *Incidenten*: Het aantal geregistreerde incidenten is in vergelijking tot andere gebieden in de stad hoog. De overlast en criminaliteit verplaatst zicht. In de wijken gaat het met name om de incidenten:
 - straatroof (niet op subbuurniveau gemeten)
 - autokraken
 - woninginbraak
 - jeugdoverlast- en criminaliteit (niet op subbuurniveau gemeten)
 - totale criminaliteit

5. Overige opmerkingen

Bijlage 3: Wettelijke richtlijnen

Juridische basis

De juridische basis van cameratoezicht, op basis van de actuele artikelen, bestaat uit:

a. Artikel 151c Gemeentewet. Dit biedt gemeenten een wettelijk kader om voor bepaalde duur camera's in te zetten op openbare plaatsen in het belang van de handhaving van de openbare orde.

b. Artikel 2.5 Algemene Plaatselijke Verordening: De raad verleent de burgemeester de bevoegdheid tot plaatsing van camera's in het belang van de handhaving van de openbare orde voor een bepaalde duur ten behoeve van het toezicht op een openbare plaats (als bedoeld in Wet Openbare Manifestaties) en op openbare parkeerplaatsen/terreinen.

c. De daadwerkelijke **Gebiedsaanwijzing** van de burgemeester van de gebieden.

d. Wet op de politiegegevens

Op grond van artikel 151c Gemeentewet mogen camerabeelden, in het belang van de handhaving van de openbare orde, worden vastgelegd. Omdat de gegevensverwerking plaatsvindt in het kader van de uitoefening van de politietaak is de Wet politiegegevens (Wpg) op die verwerking van toepassing. In afwijking van artikel 8 van de Wpg, mogen, op grond van artikel 151c lid 6 Gemeentewet, de met de camera's gemaakte beelden gedurende ten hoogste vier weken worden bewaard. Alleen tenzij er een concrete aanleiding is te vermoeden dat de gegevens noodzakelijk zijn ten behoeve van de opsporing van een gepleegd strafbaar feit, mogen de gegevens langer worden bewaard.

e. Politiewet

Bij evenementen, zoals Koningsdag, of bij plotselinge ernstige verstoringen van de openbare orde, kan op grond van de Politiewet cameratoezicht worden ingezet. Daarbij gaat het om kortstondig en/of mobiel cameragebruik. De bevoegdheid hiervoor vloeit voort uit de in artikel 3 van deze wet vastgelegde hoofdtaken van de politie; het handhaven van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die dat behoeven.